

Prosjektbeskrivelse

Ringebu Prestegard og Bærum Kunstforening 2023/-24

Kunstnerne Tobbe Malm og Heidi Glattre har i løpet av de siste to årene utviklet et samarbeid der de fyller utstillingsrommet med metallskulpturer av Tobbe Malm og papirarbeider med bruk av tekster og annen litteratur av Heidi Glattre.

Utstillingsrommet blir derfor en ramme som setter noen grunnleggende eksistensielle temaer i kontekst.

Tobbe Malm viser med sine tunge, harde og forvridde metallformer av delvis figurativ karakter en visuell dialog og kontrast til papirarbeidene av Heidi Glattre. Det er papirskulpturer og to-dimensjonale verk satt sammen av ulike kvaliteter papir og tekster som kan fremkalle i tilskueren noe lett, bevegelig og skjørt. Papirverkene er ofte tett forbundet med religiøse, filosofiske tekster og litteratur.

De har utviklet et visuelt samarbeid der to kraftfulle materialer understreker uttrykkenes egenart og kompleksitet. Det herjede og forvridde metallet i tett dialog med papirets og tekstenes skjørhet og forgjengelighet, der man nettopp kan oppleve at det harde, sterke og håndfaste metallet fremheves som skrøpelig og skjørt og det lette papiret, kraftfullt, massivt og tungt. Formene i utstillingsrommet vil være åpne og lukkede, lette og tunge, bevegelige og faste.

I 2022 var begge kunstnerne utstilt sammen på Galleri Animar i Stockholm. Tobbe Malm viste der skulpturer av oppløste og forpinte skapninger utformet og meislet fram i stresset og ødelagt metall, som nettopp en konsekvens av utbruddet av krigen i Ukraina. Han beskrev prosessen med skulpturene som «WarZone». Arbeidene med skulpturene ble til under et voldsomt press fra tanker og følelser om et Europa i krig. Hans tanker gikk til mange av sine kollegaer og familier som er ukrainere, de som måtte flykte og de som ville kjempe videre og bli i landet. Hans kontaktnett med smeder i Ukraina er stort.

Skulpturene av ødelagte former, dyrekropper og mennesker ble til i denne prosessen. Viktige spørsmål kunstneren stilte seg underveis i prosessen var, hva skjer med oss når håp og tro brister, hva blir igjen etter store ødeleggelser og hva kan vokse ut av vold og brutalitet og som gir livet håp og mening? Hva er et språk? Hva kan vi si noe om? Kan et utstillingsrom være uttrykk for motstand og engasjement, refleksjon og ettertanke? Skulpturene og tekstene i utstillingen forsøkte å si noe om dette. Hva gir mening og håp når brutalitet og ødeleggelse dominerer.

Dette prosjektet som begynte i Stockholm har kunstnerne valgt å ta med seg inn i utstillingsrommene på Ringebu Prestegård. En utstilling som vil gå over to år. Utstillingen vil utvides i 2024 i samarbeid med Ukrainske kunstnere og også inneholde tegninger laget av ukrainske barn. De vil gjennom tegninger og skisser beskrive sin opplevelse av å leve i skjul og frykt. Hva skjer i et barn når det må gjemme seg og søke tilflukt på mørke steder lite egnet for barn, mens det raser en krig utenfor?

Utstillingen vil så settes opp i Bærum Kunstforening i mai 2024.

Heidi Glattre bruker tekster og litterære verk som grunnlag for sitt visuelle uttrykk. Kunstneren forsøker gjennom papirarbeidene å respondere på en eksistensiell problematikk med bruk av tekster av metafysisk og spirituelt innhold. Romaner og andre tekster blir også benyttet. Kunstneren fremholder at mennesket utover andre skapninger eier et språk og at verdien av ordene eller språket er med på å skape mening og innhold i dets forståelse av å leve i verden. Et «språk» får mening og verdi i dialogen mellom mennesker og skaper derigjennom grunnlaget for alt mennesket ellers begriper og forstår. Utenfor språket finnes ingenting og det vi kan forstå finnes bare inne i språket. Ordene har evigheten i seg. Når dette fremstilles som kunst settes vår eksistensielle uro i bevegelse og gjør oss usikre og sårbare.

I årets utstilling på Ringeby Prestegård vil de to kunstnerne fylle Vognskjulet med kunst som forsøker å berøre temaer som liv og død, overlevelse og undergang, håp og tro. Begreper og forestillinger alle har et forhold til. Siden utstillingslokalene ligger tett opp til Ringeby Stavkyrkje og prestegården vil hovedverket «Gravity and Grace» stå sentralt i utstillingen.

I sin berømte tekst «Gravity and Grace» utforsker Simone Weil den mystiske koplingen mellom nåde og gravitasjon. Forfatteren argumenterer der for at gravitasjon er en metafor for den universelle kraften som driver alt liv og at nåden er en manifestasjon av en høyere kraft som holder alt liv oppe og løfter mennesket mot noe høyere eller mot det guddommelige. Materialet i båten kan føre tanken mot noe hardt, brutalt og voldsomt som representerer tyngden og seilet i papir som henger over, noe lett og fritt som holder båten fra å synke, er et uttrykk for nåden. Verkets sammensatte karakter kan ta med betrakteren på en visuell «reise» der noen grunnleggende begreper og forestillinger settes i bevegelse.

Båtens form går igjen i utstillingsrommene og kan vise til reisens grunnleggende metaforikk; å bevege seg fra noe til noe annet er en erkjennelse av sorg og smerte går over. De fleste menneskers konnotasjoner til motivet er overlevelse, redning eller forlis. Tung og sammensatt symbolikk, likevel fylt med håp og muligheter. Båtmotivet henger i nesten alle kirkerom og viser til hva menneskelivet handler om. Det ligger håp og tro i symbolikken. Båtmotivet og former av mennesker og dyr vil være å se i utstillingsrommene. Begge kunstnerne skaper former der dette kommer til uttrykk.

Utstillingen vil være en del av et mye større prosjekt.

Ettersom begge kunstnerne bidrar med arbeid og støtte til «Unionen for Ukraina - smeder uten grenser» vil denne forbindelsen komme til uttrykk i et korsmonument bestående av bortimot 150 håndsmidde kors fra Ukraina, Europa og resten av verden. Dette monumentet vil bidra til en større forståelse og erkjennelse av hva kunsten kan bety som verdi og er et tydelig signal om hva som skjer i et nå konfliktfylt Europa. Kunstverket «Korsene» viser til alle døde og ødelagte liv som alltid følger krig og konflikt og er et uttrykk for menneskelig sårbarhet og fortvilelse. Vi husker alle hvordan det i diktet «Vi må ikke sove» av Arnulf Øverland står, «- vi må ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer oss selv». Disse linjene gir uttrykk for solidaritet og felleskap i forbindelse med masseskytingen den 22.07. 2011.

Tobbe Malm er kunstneren bak Jernroseprosjektet der tusen jernroser ble sendt inn fra hele verden og ikke minst i fra Ukraina, for å skape det kjente rosemonumentet som står foran Domkirken i Oslo. Pårørende av de omkomne ble invitert inn i hans smie på Bærums Verk hvor de fikk anledning til å lage nettopp sin rose. Alle som deltok fikk på den måten en anledning til å gi noe tilbake til ettertiden som et minne om den avdøde. «Har døden tatt noe fra deg så gi det tilbake» er tittelen på Naja Maria Aids roman om å miste et barn. Jernroseprosjektet var et uttrykk for dette. Kanskje kan korsmonumentet på samme vis, sette våre følelser i bevegelse og fortelle noe fundamentalt om hva vår tilværelse handler om. Dette er store ord, men i ly av det som skjer der ute, kan ikke ordene bli kraftfulle nok.

Korsmonumentet vil være et liknende symbol og en erkjennelse av menneskelig nød, sårbarhet og fortvilelse og en påminnelse om at mennesker dør og blir borte i et land ikke langt i fra oss.

Unionen for Smeder uten Grenser har bla. gjennom sitt nettverk av smeder i Ukraina levert biler og ambulanser til fronten. Smedene er svært aktive og bidrar med nødhjelp og medisinsk utstyr som de kjører inn til fronten i øst. På veien ødelegges disse bilene. Slike bilvrak har en sterk symbolsk verdi. Kunstnerne jobber nå for å skaffe midler til å hente hjem en utbombet bil. Den blir levert av gruppen i Ukraina og kunstnerne ønsker å sette denne på et egnet sted i Ringeby, som et tydelig signal om at vi ikke må glemme eller slumre inn i lunken tilfredshet og glemme det som skjer ikke så langt fra oss selv.

Det trengs økonomiske midler fra kommunen og andre instanser for å få dette gjort. Her håper kunstnerne på drahjelp fra humane og velvillige krefter fra flere ulike instanser på støtte og økonomisk hjelp. Det som skjer i Ukraina kan også ramme oss. Andres sorg og fortvilelse er også

vår egen. Mennesket er ikke alene og vi likner hverandre med alt som er vårt og som også er de andres. Våre liv er likere enn vi kanskje kan tro. Vi deler et felles Europa og en felles verden.

Vi håper med dette på et godt samarbeid fremover og at svært mange både lokale og reisende besøker utstillingene på Ringebru Prestegård og senere i Bærum Kunstforening. Er vi heldige vil årets utstilling bidra til økt bevissthet, styrke solidariteten mellom mennesker og på den måten bidra til et fremtidig ønske om fred og vennskap mellom ulike land og folk.

Håndsmidde kors for håp og fred på Ringebru Prestegård.

At smeder samarbeider internasjonalt er det en lang tradisjon for. Rundt om i verden arrangeres smedefestivaler. Festivalene lokker til seg hundretalls smeder fra hele verden som sammen skaper kunst, deler erfaringer, knytter kontakter og har det forbannet gøy.

En av de største av disse festivalene holdes i Ivano Frankivsk i Ukraina. Alle som har vært der beskriver et generøst folk, villige til å by på seg selv og som er utrolig stolte over sitt lands lange tradisjon av profesjonelle kunstsmeder.

I Tobbe Malms gripende prosjekt Jernrosene, et minnesmerke etter katastrofen den 22 juli i 2011, deltok smeder fra hele verden. Støtten var særlig stor fra de ukrainske smedene. I kontaktnettet finnes den ukrainske ambassaden i Norge og Ukrainas tidligere president Victor Jusjtjenko, som besøkte Tobbe Malm i hans verksted på Bærums Verk.

De 150 jernkorsene skal vises rundt om i verden og den første visningen blir på Ringebru Prestegård i Norge. Det er en enestående anledning til å oppleve noe helt unikt og iøynefallende av særlig viktig betydning for oss alle.

Vi håper på et godt samarbeid og en meningsfull utstilling på vakre Ringebru i Gudbrandsdalen. Å sette opp en utstilling i nærheten av Ringebru Stavkirke er et privilegium og en gave. Å få stille ut i gammel og verdifull kulturarv er virkelig vidunderlig og berikende. Hva kan vi si annet enn takk!

Vi gleder oss og ser frem til sommeren på Ringebru Prestegård og deretter i Bærum Kunstforening i 2024.

Med vennlig hilsen
Tobbe Malm og Heidi Glattre